

VII. Bölüm

ONALTINCI YÜZYIL

Yeni Çağın başlarında İtalya

XV. yüzyılın son on yılında İtalya'da ağır bir bunalım başladı. XVI. yüzyılın büyük politika yazarları Machiavelli ve Guicciardini bu bunalımın başlangıcının Lorenzo dei Medici'nin ölüm yılına rastladığını belirtmişlerdir. Gerçekte de Lorenzo dei Medici'nin ölümü Yarımada devletleri arasında güçlkle kurulmuş olan dengeyi bozmuştu. Ama bu, nedenlerden yalnızca biri idi. İlk ve en önemli faktör İtalya'nın feodalitenin ortadan kalkmasından sonra birleşik ulusal bir devlet kuramamış olmasıydı. Hernekadar ülke güçlkle de olsa bazı aşamalardan geçmişse de – kentte comune yönetiminin doğması, köylerin comune etrafında toplanması, ilkin kentsel sonra da bölgesel ve bölgelerarası signoria yönetiminin ortaya çıkması gibi – daha ileri gide-memişti; öyle ki XV. yüzyılın ikinci yarısında beş büyük bölgesel devlet göze çarpıyordu: Sforza hanedanının yönetimindeki Milano dükalığı, Medici ailesi-nin yönetimi altındaki Floransa devleti, Roma'da Papalık devleti, Venedik cumhuriyeti, Aragon hanedanının yönetimi altındaki Napoli krallığı. Napoli'deki Aragon'lar İspanya'da hüküm süren Aragon hanedanının akrabaları idi-ler. Bu beş devletten hiçbiri Yarımadayı birleştirecek güçte değildi; aksine herbiri böyle bir şeyi önlemek için elinden geleni yapıyordu. Oysa o yıllar-da İtalya'ya komşu ülkeler son engelleri de aşmış ulusal birliğe kavuşmuşlardı. Doğal olarak da dışarıya doğru genişlemenin yollarını arıyorlardı. Hatta ara-larında Avrupa'da üstünlüğü ele geçirme yarışı başlıyordu. Lorenzo dei Medi-ci'nin 1492'de ölümünden sonra Milano ve Napoli sarayları arasında başgös-teren şiddetli anlaşmazlık ve düşmanlık onun sağlamış olduğu barış ortamını bozdu. Ludovico Sforza dükalığı yitireceği korkusuyla Fransa kralı VIII. Charles'a başvurarak Napoli krallığına karşı harekete geçmesini istedi. Nite-kim 1494 yılında İtalya'ya inen VIII. Charles hiçbir askeri direnme hareke-tiyle karşılaşmaksızın ülkeyi kolayca fethetti. Böylece Milano ve Napoli ara-sındaki anlaşmazlık İtalya'nın kapılarını Fransa'ya açmış oluyordu. 1494'den başlayarak otuz yılı aşkın bir süre Fransızlar, İspanyollar, Almanlar ve İs-viçreliler kâh şu kâh bu prens ya da hükümdarın yönetiminde İtalya toprak-larında at koşturdular, kentleri yakıp yıktılar ve talan ettiler. Bunlardan biri de 1527'de Roma'nın yağmalanması olayıdır ki saçtığı vahşet ile İtalyanları derinden etkilemiştir. Belki VIII. Charles Ludovico il Moro'nun daveti ol-maksızın kendiliğinden de İtalya'ya gelebilirdi. Çünkü İtalyan prensleri arala-rında didişip Avrupa'da kendilerine taraftarlar ararken Avrupa'nın güçlü kral-